

DE GEVELREEKS IN VLAAMSE RENAISSANCE STIJL OP HET ERNEST FEYSPLEIN

Een van de laatste overblijfselen uit de Oostendse Belle-Epoque tijd is de, in Vlaamse renaissance stijl gebouwde, gevelreeks op het Ernest Feysplein.

De grote waarde van deze gevels ligt voornamelijk bij het feit dat ze een eenheid vormen die drie straathoeken van een Oude Oostendse wijk innemen en daardoor een geheel vormen dat uniek is in Oostende.

Al deze huizen werden gebouwd in de eerste jaren van deze eeuw in de hierboven ver-
noemde stijl die door het toenmalige Stadsbestuur was opgelegd.

De meeste gevels van het Ernest Feysplein zijn gebouwd met mekanisch gevormde steen van Zandvoorde. In sommige gevels werden hierbij onderdelen verwerkt in witte Euvillesteen terwijl voor sommige lager liggende delen arduin werd gebruikt.

De gevelreeks strekt zich in één aaneengesloten reeks van negen huizen uit van tegen het Stedelijk Technisch Instituut tot in de Oesterbankstraat. Acht huizen hiervan staan op het Ernest Feysplein, één huis vormt de hoek met de Oesterbankstraat en één huis staat in de Oesterbankstraat.

Op de daartegenovergelegen hoek, Oesterbankstraat met de Smet de Naeyerlaan, maakt een tiende huis deel uit van het geheel, terwijl aan de overkant van de de Smet de Naeyerlaan de huizen nr. 1, 3, 5, 7 en 9 het geheel afronden. In het totaal zijn dit 15 huizen.

Hun belangrijkheid ligt niet alleen in het feit dat ze een te waarden geheel vormen uit een glorierijke maar vergane tijd van de Oostendse geschiedenis, maar ook omdat zij ons aantonen dat zelfs eenvoudige gevels in een neo-stijl iets voor het oog te bieden hebben. Ze vervelen niet door eenvormigheid, een euvel van de meeste moderne gevels, en zijn stuk voor stuk, de ene meer dan de andere, ondanks hun kleinschaligheid het bekijken waard.

Sta ons toe dat we u deze gevels even voorstellen opdat u bij een volgende wandeling op het Hazegras er des te meer genoeg aan kunt beleven.

We beginnen op het Ernest Feysplein vlak naast het Stedelijk Technisch Instituut. Het huis nr. 3 heeft buiten het jaartal "Anno 1908" geen andere aanduidingen. Wel valt als bij de andere huizen de mooie vlamkleur van zijn bakstenen op.

Op gevel nr. 4 is aan weerszijden van de jaaraanduiding "Anno 1908" een mooi schelpmotief in steen uitgewerkt.

Het huis nr. 5 werd in afwijking met de rest in een Italiaanse Renaissance stijl gebouwd naar de plannen van de heer Raoux (1). Dit gebeurde in opdracht van de Buurtspoorwegen zoals kan afgeleid worden uit het witstenen schild met lettercombinatie C.F.V. (Chemin de Fer Vicinaux) dat in de gevel is aangebracht. Voorst is de gevel versierd met drie, uit witte Euvillesteen gekapte, schilden die respectievelijk de wapens van België, West-Vlaanderen en Oostende voorstellen. Het beeldhouwwerk van deze schilden is zeer verzorgd en in goede harmonie met de rest van de gevel. Ook de puntgevel vraagt onze aandacht voor zijn evenwichtige inplanting in het geheel.

Het huis daarnaast, nr. 6, werd gebouwd volgens de plannen van dezelfde architect. Zeer kenmerkend zijn hier de acht bogen boven de ramen waarvan sluitstenen telkens een verschillend menselijk aangezicht voorstellen.

Gevel nr. 7 heeft een opmerkelijke in rondboog uitgevoerde, bakstenen omlijsting van de voordeur.

Het huis nr. 8 werd gebouwd in 1901 en draagt de aanduiding HOTEL DE LA GARE. Elk van die drie benedenvensters wordt versierd met een uit steen gekapt vrouwenhoofd. De top van de puntgevel is versierd met een stenen buste van een visser met zuidwester op het hoofd.

Gevel nr. 9 heeft buiten de jaaraanduiding 1901 geen bijzondere versiering.

Zeer sober en evenwichtig gebouwd is het hoekhuis van het Ernest Feysplein en de Oesterbankstraat. De laatste naam van dit overigens niet meer bewoonde huis van HOTEL ESPERANCE. Vroeger heette het IN DE HOOP, wat blijkt uit een in de muur gekapte aanduiding. Het is een huis waarvan de plannen getekend werden door architect J. GOBIN (2).

Naast dit gebouw staat in de Oesterbankstraat, als nr. 4 van deze straat, een eenvoudig huis in dezelfde stijl waar men in de arduinstenen riggel boven de voordeur de naam IN DEN WITTEN LEEUW kan lezen.

Aan de overkant van de straat staat het in Oostende zeer goed gekende en misschien ook wel enigszins beruchte "LES NEUFS PROVINCES". Het huis kreeg deze naam vanwege de wapenschilden van de negen Belgische provincies die in zijn gevel verwerkt zijn. Vier van deze schilden zijn zichtbaar langs de kant van de Oesterbankstraat, vier aan de kant van de de Smet de Naeyerlaan en een aan de voorkant. De top van de puntgevel is versierd met een vrouwenbuste in steen.

Aan de overkant van de straat draagt het huis nr. 1 in de de Smet de Naeyerlaan, een jaaraanduiding in Romeinse cijfers, MDCCCCI, terwijl in de gevel van huis nr. 3 twee baardfiguren verwerkt zijn.

De huizen nr. 5, 7 en 9 zijn in dezelfde stijl als de rest gebouwd en behoren tot hetzelfde tijdperk, maar hebben geen bijzondere kenmerken.

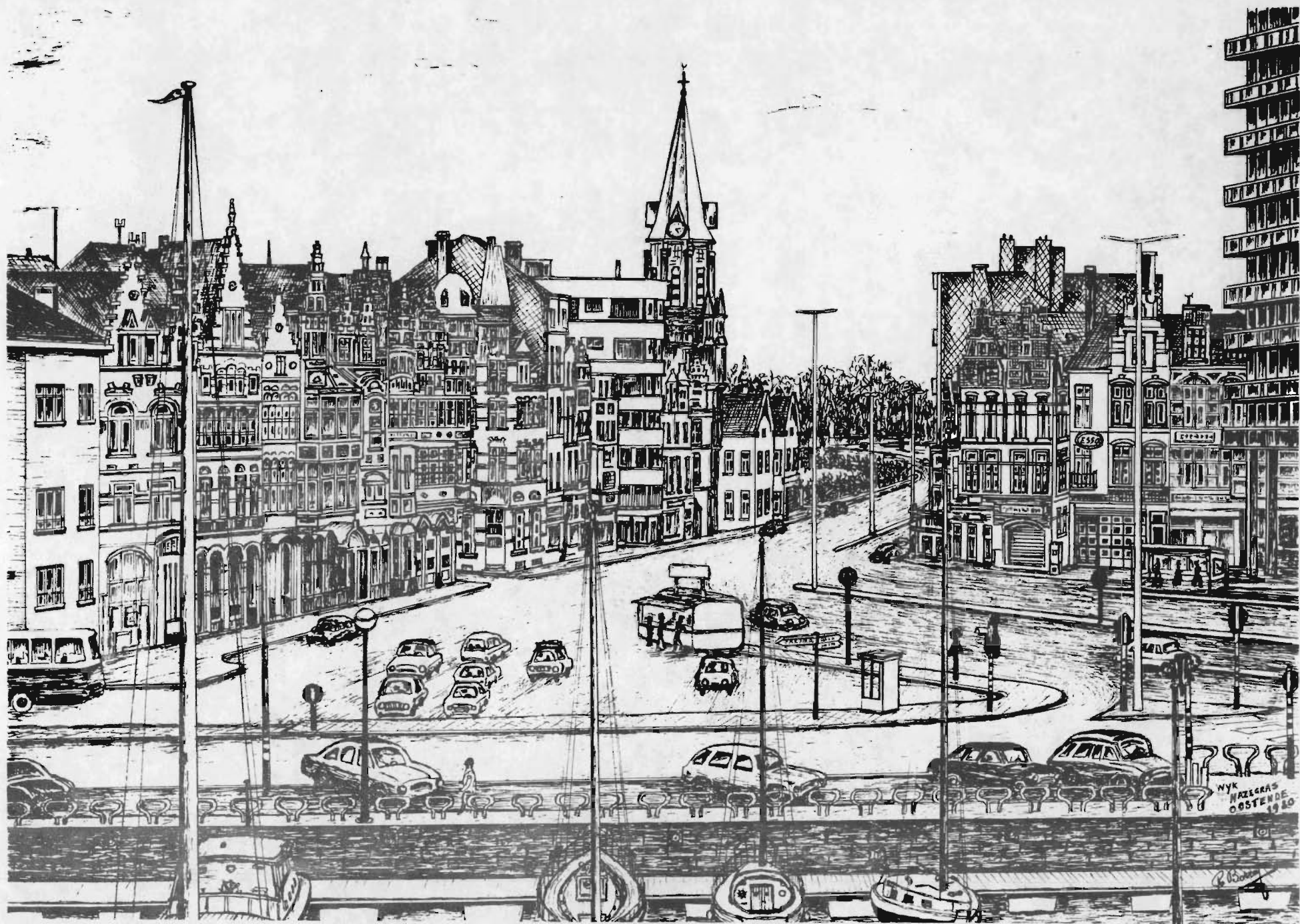
De meeste van deze huizen staan leeg. Van de reeks op het Ernest Feysplein de Oesterbankstraat weten we dat ze stelselmatig door stad worden opgekocht teneinde na afbraak de hier vrijkomende ruimte te gebruiken voor de uitbreiding van het Stedelijk Technisch Instituut. De andere leegstaande huizen staan waarschijnlijk te wachten op een bouwpromotor of zijn misschien reeds verkocht. Twee van de 15 huizen worden nog gebruikt, een als herberg en het andere als hotel.

Voor enkele jaren werd aan de stedelijke instanties gevraagd deze gevelreeks te klasseren. Er werd voorgesteld de gevelreeks van het Ernest Feysplein te integreren in de nieuw te bouwen complexen van het Stedelijk Technisch Instituut. Daar rees verzet tegen want naar zeggen paste het niet in het geheel en waren er moeilijkheden met de niveaueenheden.

De toenmalige bevoegde schepen gaf echter opdracht de mogelijkheden hiervoor te onderzoeken. Uit de studie bleek dat het voorgestelde zeer goed te realiseren was. De vensters en de verdiepingen staan namelijk op dezelfde hoogte van deze van het Stedelijk Technisch Instituut.

De toenmalige schepen ging daarop akkoord met het inbouwen van de gevelreeks in de school. Er was zelfs een voorstel van de Stedelijke Technische Dienst om de gevels met een gepast procedé hun oorspronkelijke kleur weer te geven. Als een laatste getuigenis van de Oostendse Belle-Epoque zou deze gevelreeks in haar warme kleurenpracht, (alleen verkrijgbaar met baksteen) schitteren in een overigens bijna volledig herbouwd Oostende.

Sedertdien is het stil geworden rond het onderwerp. De stad blijft stelselmatig de leegkomende huizen opkopen. Maar bij gebrek aan onderhoud verloederen de gevels geleidelijk en binnen onafzienbare tijd is de rij zo bouwvallig geworden dat men

NYK
HAZEGRAAS
OOSTENDE
1940

ze niet meer hoeft af te breken, ze vallen dan wel vanzelf in. Om dit te voorkomen meenden we er goed aan te doen u deze gevels even in herinnering te brengen met een pentekening van onze stadsgenoot en medelid Raymond BORREY, die op een stemmige manier deze typische Oostendse hoek in beeld bracht.

Men vergeet al te licht dat het volbouwen van een stadscentrum met dode flatgebouwen een nefaste invloed heeft op het toerisme, dat voor Oostende toch nog altijd primordiaal blijft. Op onze vraag aan de uitbater van het vroeger goed florerende privé "Oorlogsmuseum", waarom hij het museum had opgegeven en er een "Stock Americain" had van gemaakt luidde het laconieke antwoord : "Het aantal toeristen in het Stadscentrum is in te loop van de laatste jaren zodanig gezakt dat het de moeite niet meer loonde". We treden zo langzaam aan het stadium in van de vele badplaatsen aan de Middellandse zee waar het eigene en de natuur zoveel geweld werd aangedaan door beton, aluminium, glas en plastic dat er geen mens meer komt. Het zijn spooksteden geworden waar enkel nog huisbewaarders over de vervuilde zee uitkijken en betere tijden afwachten.

J.B. DREESEN

- (1) Over Architect RAOUX lees basisartikel van Norbert HOSTYN in het tijdschrift DE PLATE van december 1977 en aanvullingen in het nummer van november 1979.
- (2) Over Architect GOBIN lees het basisartikel van Norbert HOSTYN in het tijdschrift DE PLATE van maart 1977.

— — — — —
DE HAVEN SLAAPT

De haven slaapt.
James Ensor gaat voorbij.

De visserssloepen wiegen
in de nevelgloed
van nachtelijke lampen.

Het water spiegelt in een kring
van licht de trage vleugelslag
van de vermoeide wolken.

Verloren in zijn mantelplooien
gaat Ensor hier voorbij.
Hij daalt de helling af
en plukt de zeegeur uit zijn baard.
De maan valt uit de nevelgloed
en tekent maskers, poedergoud
en bloemen op zijn hoed.

Pieter G. BUCKINX

- ° Met toestemming van auteur en tijdschrift overgenomen uit "Dietsche Warande en Belfort. Tijdschrift voor letterkunde en geestesleven", CXXV, nummer 5, juni 1980, blz. 329.